

O93, f. 7vb; V630, f. 25rb; N442, f. 24vb; I83, f. 49ra; VD38, f. 44va; SG670, p. 71b; Bcan4, f. 48r; E97, f. 25vb; P102; BII13, f. 41ra; S105, f. 29v

INCIPIUNT^a b STATUTA^c DECRETALIA

5 EPISTOLARUM EVARISTI^d PAPAE DE ORDINE
 DIACONORUM ET LEGITIMO AC^e REGULARI
 CONIUGIO ATQUE DE FIDE^f.

Bcan4: I

P102; *BII13*: I De ordine diaconorum

10 [H. 1] <BII13, f. 41rb> Dilectissimis^g fratribus universis
 Africae regionis episcopis Evaristus^h.

Consulentibusⁱ vobis, fratres <I83, f. 49rb> carissimi,
 quid super his, quae in vestris continebantur scriptis,

4 a *Überschrift*] EPISTOLA EVARISTI DE RATIONE
 DIACONORUM ET COARGUTIONE HERETICORUM *SG670*;
 Incipiunt decreta evaristi papae *P102*; *BII13*; *Überschrift fehlt*
S105 | b INCIPIUNT STATUTA DECRETALIA EPISTOLARUM]
 CAPITULA IIII *E97* | c STATUTA DECRETALIA
 EPISTOLARUM] EPISTOLAE *V630* 5 d eucharisti *Bcan4* 6 e
 AC REGULARI *fehlt V630*; *E97* 7 f FIDE] FIDE ET DE NON
 INIURIANDIS EPISCOPIS AUT LACERANDIS *V630*; *E97*
 10 g ilectissimis 11 h evarestus *I83*; eucharistus *Bcan4* 12 i *am*
Rande Interrogantibus *VD38*

1. Evaristus-Brief, 12–21 Consulentibus...praesumere] Innoc. I. ep. ad
 Exup. Tolos. pr. (H. no. 8).

Coll. Ans. ded. 1. IV,127 (12–32 Consulentibus... concordet])

Burchard 1. IX,7 (45–55 cum... generabunt)

Sentenzen 1. c. 168 (24–32 Diaconi... concordet); 2. c. 271
 (36–62 Aliter... legitima)

Anselm v. Lucca: 1. VII,59 (24–32 Diaconi... concordet); 2. X,2
 (36–62 Aliter... legitima)

Bonizo 1. V,27 (24–31 Diaconi... despiciantur); 2. X,51
 (36–62 Aliter... legitima)

Coll. trip. 1. A 3,1 (24–31 Diaconi... despiciantur); 2. A 3,2
 (36–61 Aliter... dubitate); 3. B 15,4 36–62 Aliter... legitima)

Ivo, Decr. 1. VIII,4 (36–52 Aliter... custodiant); 2. VIII,145
 (36–62 Aliter... legitima); 3. VIII,5 (57–62 ita... legitima).

Ivo, Pan. 1. VI,31 (36–52 Aliter... custodiant)

Polycarpus 1. II,38,1 (24–32 Diaconi... concordet); 2. VI,4,1
 (36–62 Aliter... legitima)

Slg. in drei Büchern II,10,2 (24–32 Diaconi ... concordet); III,11,2
 (36–62 Aliter ... legitima)

Gratian 1. D. XCIII, c. 11 (24–32 Diaconi... concordet); 2. C. XXX, q.
 5, c. 1 (36–52 Aliter... custodiant)

visum^j esset, vel quid docilis^k ratio persuaderet^l, aut
 quid a beatis apostolis nobis traditum aut custoditum
 remaneret^m, optantesⁿ o, ut retulistis, nostris^p <VD38,
 f. 44vb> instrui documentis, si quidem dilectio vestra
 normam^q secuta^r prudentium ad^s sedem apostolicam
 referre maluit^t u quasi ad caput, quid deberet^v de
 rebus dubiis^w custodire potius quam usurpatione
 praesumere.

O93; E97; V630: De ordine VII diaconorum

S105: De diaconorum numero

<S105, f. 30r> Diaconi^x, <SG670, p. 72a> qui quasi
 oculi videntur esse episcopi, in unaquaque^y civitate
 iuxta apostolorum constituta septem^z debent esse, qui
 custodiant^a episcopum praedicantem, ne ipse^b c aut ab^d
 insidiatoribus quoquo^e modo infestetur^f g, aut^h laedaturⁱ
 a suis <N442, f. 25ra> aut verba divina detrahendo
 aut <E97, f. 26ra> insidiando^j polluantur^k l vel
 despiciantur^m, sed veritas spiritali redoletⁿ fervore,

14 j visum] visum nobis *I83; SG670; Bcan4; S105* | k am *Rande*
 quae docere potest *VD38* | l persuadere *korr. aus* persuaderet
Bcan4; persuaderet *korr. aus* suaderet *BIII3* **16** m remanere
Bcan4 | n am *Rande* desiderantes *VD38* | o optatis *E97* | p nostris
korr. aus nostri *E97* **18** q am *Rande* exemplum regula *VD38* | r
 sentiat *Bcan4* | s aut *S105* **19** t am *Rande* magis voluit *VD38* | u
 mallunt *I83* | v debere *Bcan4* **20** w dubiis *korr. aus* dubius *N442*
24 x am *Rande* drei Punkte *N442* **25** y unquaque *korr. aus*
 unquoque *P102* **26** z semper *SG670; S105* **27** a custodiant
korr. aus custodiant *SG670* | b ipsi *I83; SG670; Bcan4; S105*
 c ipse aut ab insidiatoribus] aut ipsi ab insidiatoribus *korr. aus*
 ipsi aut insidiatoribus *SG670* | d ab *fehlt S105* **28** e am *Rande*
 aliquo modo *VD38* | f am *Rande* corrumpatur *VD38* | g infestentur
I83; SG670; Bcan4; S105 | h aut laedatur a *fehlt SG670; S105* | i
 laedantur *I83; Bcan4* **30** j insinuando *VD38* | k am *Rande*
 sordidetur *VD38* | l polluat *VD38; P102; BIII3* **31** m
 despiciantur *N442*; despiciatur *VD38; P102; BIII3* | n am *Rande*
 spiret odorem emittat *VD38*

19 19 quasi ... caput] *Innoc. I. ep. ad Felic. Nucer. pr. (H no. 9). Cf. Anacl.*
34, Sixt. I. pp. 5, Marcelli 2, Iul. 6, Dam. de corep., Anast. I. pp. ep. 1, Fel.
IV. pp. ep. 1. 24–25 Diaconi ... esse] sec. Clem. ep. I. (c. 12).
24–32 Diaconi ... concordet] *sec. vit. Evar. c. 2. in libr. pontif.*

1. Evaristus-Brief, 25–26 in ... esse] septem debent esse in unaquaque
 ciuitate *DG1* **26** iuxta ... constituta] *fehlt 74T1; AL1; PG1; 3L1* **27** aut]
fehlt BS1 | aut ... ab] *fehlt CT1* | ab] *fehlt PG1* **28–29** laedatur ... aut] *fehlt*
BS1 **30–31** polluantur ... despiciantur] polluat ... despiciatur *PG1*

pax praedicata labiis cum voluntate animi concordet^o.

O93; N442; I83; VD38; E97; S105: De legitimo coniugio

Bcan4; P102; BIII3: II De legitimo coniugio^p

35 [H. 2] Similiter^q custoditum et traditum habemus, ut^r
 uxor legitime^s viro iungatur^t. Aliter enim legitimum,
 ut <VD38, f. 45ra> a patribus accepimus et a^u sanctis
 apostolis eorumque successoribus traditum invenimus,
 <BIII3, f. 41va> non fit coniugium^v, nisi ab his, qui
 40 super^w ipsam feminam dominationem <I83, f. 49va>
 habere videntur, et a quibus custoditur, uxor petatur^x
 et a^y parentibus propinquieribus sponsetur et legibus^z
 dotetur^a,

O93; V630; E97: De sponsi^b et sponsae benedictione

45 et suo^c tempore sacerdotaliter, ut mos est, cum
 precibus et oblationibus a sacerdote benedicatur,

BIII3: de paranimfis

et a paranympis, ut consuetudo docet, custodita et
 sociata <SG670, p. 72b> a proximis tempore congruo
 50 petita^d legibus detur et solemniter^e accipiatur, et

32 o Nach concordet folgt fast eine ganze Spalte leer P102 **34** p
 coniugio BIII3 **35** q am Rande Nota N442 | r ut fehlt I83;
 Bcan4; ut korr. aus et BIII3 **36** s legitimo BIII3 | t coniungatur
 Bcan4 **37** u a fehlt SG670; Bcan4; S105 **39** v coniugium I83
40 w super] super ab S105 **41** x am Rande queratur VD38 **42** y
 a parentibus] apparentibus S105 | z legitime E97 **43** a detur
 V630; E97 **44** b SPONSIS V630 **45** c suo tempore
 sacerdotaliter] sacerdotaliter suo tempore E97 **50** d am Rande
 quesita VD38 | e am Rande honorifice VD38

35–58 Similiter...coniugia] Ben. III. 463. (Quelle unbekannt, vgl. Seckel
 Juncker, ZRG KA 24,1935, S. 40ff.).

36–45 Aliter...est] Ut sponsus ac sponsa ID₂ **36** enim] fehlt AL₂; CT₂;
 CT₃; ID₁; PG₂; 3L₂; DG₂ **37–38** ut...invenimus] fehlt AL₂; CT₃; ID₁;
 PG₂; 3L₂; DG₂ **37** accepimus] fehlt CT₂ **40–41** I83...videntur] habent
 AL₂; PG₂; 3L₂ **42** propinquieribus] fehlt CT₃ | et²] et a CT₃ **43** dotetur]
 detur AL₂; PG₂ **45** ut...est] fehlt AL₂; PG₂; 3L₂ **45–46** cum...
 benedicatur] Ut sponsus ac sponsa cum ... benedicantur et legibus
 sponsetur ac donetur DB₁ **46** a...sacerdote] fehlt PG₂; 3L₂ | benedicatur]
 benedicantur et legibus sponsetur ac donetur ID₂ **48–49** et¹...sociata]
 fehlt CT₂ **48** ut...docet] fehlt AL₂; PG₂; 3L₂ **48–50** ut...solemniter]
 custodiatur et publice solemniterque DB₁; ID₂ **49** tempore...congruo]
 congruo tempore AL₂; ID₁; PG₂; 3L₂; DG₂ **50** petita...legibus] fehlt
 AL₂ | detur] dotetur CT₂; ID₁; DG₂ | et¹] ac CT₃

biduo^f vel triduo orationibus vacent et castitatem
 custodiant, ut bonae soboles^g h generentur et domino
 suis in actibus placeant. Taliter enimⁱ et^j domino
 placebunt et filios non spurios^k, sed legitimos atque
 hereditabiles generabunt. <VD38, f. 45rb> Quapropter, 55
 filii carissimi et merito illustres^l, <V630, f. 25va>
 fide catholica suffragante^m ita peractaⁿ legitime^o
 scitote esse coniugia. Aliter vero praesumpta^p non^q
 coniugia, sed^r aut^s adulteria^t aut <Bcan4, f. 48v>
 contubernia aut stupra vel fornicationes potius^u quam 60
 legitima coniugia esse non dubitate^v, nisi^w voluntas^x
 propria^y suffragaverit^z, et vota succurrerint^a legitima.
 Nam fructus divinus est praecepta divina custodire^b.
 Ea^c <I83, f. 49vb> quoque deserere^d praesumptionem^e
 fieri nulli dubium est. Cur ergo indignum est 65
 unitatem^f ecclesiae custodiri^g? Idemque^h omnes pariter
 et sentiamus et pronuntiemus. Si aliter enim

51 f ibiduo I83 **52** g am Rande filii VD38 | h suboles SG670; BIII3; S105 **53** i enim et domino] enim ei korr. aus enim SG670 | j et domino fehlt S105 **54** k am Rande adulterinos turpes VD38 **56** l am Rande nobiles VD38 **57** m am Rande adiuvante VD38 | n am Rande perfecta VD38 | o legitima korr. aus legitime V630; legitima N442; SG670; E97; P102; BIII3; S105; legitima aut contubernia VD38 **58** p am Rande cum praesumptione facta VD38 | q non fehlt SG670; S105 **59** r sed fehlt SG670; S105 | s ut VD38; P102; BIII3 | t adulteria korr. aus adultera Bcan4 **60** u potius quam] iudicate SG670; S105 **61** v dubitate korr. aus dubitante O93; dubitantur VD38; P102; BIII3 | w si SG670; S105 | x voluntas propria korr. aus voluntates proprias V630 **62** y propria V630 | z suffragaverint korr. aus suffragaverit V630 | a succurrant VD38; BIII3; succurrerunt Bcan4; succurrant korr. aus succurrat P102 **63** b custodire] custodire et S105 **64** c Eam O93 | d disserere I83; discindere SG670; S105; desserere korr. aus disserere Bcan4 | e praesumptione VD38; P102; BIII3 **66** f unitatem ecclesiae custodiri] unitę ecclesię custodiri statuta SG670; S105 | g custodire VD38; E97; P102; BIII3 | h Eademque SG670; S105

63 63 Nam... custodire] Innoc I. ep. ad Ruf. et Geront. (H. no. 12).

51 vel] etiam ac DB₁; ID₂ **51–54** vacent... et] se abstineant et doceantur ut castitatem inter se custodiant certisque temporibus nubant ut DB₁; ID₂ **52–57** ut... suffragante] ITEM CT₃ **53** suis... in] in suis AL₂; PG₂; 3L₂ **54–55** legitimos... generabunt] hereditarios Deo et seculo generent DB₁; ID₂ **54** atque] et PG₂; 3L₂ **56–57** et... suffragante] fehlt AL₂; CT₂; PG₂; 3L₂; Item ID₁; DG₂ **57** legitime] legitima CT₃; 3L₂ **58** scitote] fehlt AL₂; CT₂; Item ID₁; DG₂ | esse... coniugia] coniugia esse AL₂ | coniugia] conubia CT₃; ID₃; DG₂ **59** aut¹] fehlt CT₃ | aut²] vel CT₃ **60** aut] vel CT₃ **62** propria] fehlt AL₂ | propria... suffragaverit] suffragaverit propria PG₂; 3L₂

praesumpta <SG670, p. 73a> fuerintⁱ, <BII13, f. 41vb> perdunt profecto VD38, f. 45va> ipsi
70 transgressores seipsos, qui semetipsos decipiunt.

Haec cuncta recitanda per omnes Africanas ecclesias scripta dirigite et istis connectite^j, quas adiunximus litteras^k praefectorum^l, ut^m de his, quaeⁿ inique laudantur, si^o quid tale probari^p poterit, iudicium fiat,
75 et inhibita^q r coerceantur^s et praeterita^t mala et illicita coniugia, si^u doceantur admissa^v, digna^w severitate corripantur. <O93, f. 8ra> De cetero vero caveantur talia per omnes ecclesias, ne ecclesiae sanctitas per nostram^x fatigata^y neglegentiam^z perdat privilegia^a,
80 quae est per viros venerabiles <E97, f. 26rb> consecuta.

Bcan4: III

E97: De fide

P102; *BIII3*: III De hereticis qui arbitrantur de patre solo
85 dictum esse quia ipse solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem

[H. 3] De his vero, quibus ab insidiatoribus fatigamini, unde et nos consulere^b inter^c cetera <S105, f. 30v> voluistis eo^d, quod sint quidam, qui arbitrantur de
90 patre solo dictum esse, quia ipse solus habet immortalitatem et lucem^e <I83, f. 50ra> habitat inaccessibilem, <VD38, f. 45vb> ita eos apostolicis repercutite^f ferulis^g et divinis redarguite praeceptis.

68 i fuerit I83 **72** j am Rande coniungite VD38 **73** k littera S105 | l profectorum I83; Bcan4; prophetarum SG670; S105 | m ut de] Unde N442; I83; SG670; Bcan4; S105 | n qui SG670; S105 **74** o sed S105 | p probare I83; Bcan4 **75** q am Rande prohibita VD38 | r inhabita I83; Bcan4 | s am Rande comprimantur VD38 | t praeterita] perita I83; praeterita korr. aus perita Bcan4 **76** u si doceantur] coerceantur et SG670; S105 | v am Rande commissa VD38 | w am Rande digno iudicio VD38 **79** x nostra I83 | y fatigatam Bcan4 | z neglegentia I83 | a am Rande privatas leges VD38 **88** b am Rande interrogare VD38 | c inter cetera voluistis] voluistis inter cetera E97 **89** d am Rande z V630 **91** e lucem habitat inaccessibilem] luce habitat inaccessibile O93 **93** f percutite V630 | g am Rande disciplinis VD38

71–81 Haec... consecuta] Innoc. I, ep. ad Aurel. Carth. (no. 17).
71–168 Haec... alienum] Idacii Clari contra Varimad. lib. (p. 740).

Bcan4: De eo quod de patre dicit apostolis ipse solus lucem
habitat inaccessibilem 95

Non^h enim solus pater inⁱ filio luce^j inaccessibili
<SG670, p. 73b> habitat, quia, ubi^k pater est, ibi
etiam filium esse indubitabili^l fide credendum est.

I83: De eo quod de patre dicit apostolus ipse solus lucem
habitari inaccessibilem 100

Nam si solus pater sine filio, quod dicere nefas est,
lucem^m habitat inaccessibilem, <BII13, f. 42ra>
necesse est, ut sequestratamⁿ <N442, f. 25rb> pater a
filio habeat mansionem. Quod si ita est, quonam^o
modo idem^p filius ad dexteram patris adstans^q a 105
beato^r martyre Stephano dicitur conspici, si^s pater
secundum^t ut^u solus^v dicitur sedibus contineri? Absit
hoc a sensu fidelium Christo in unitate fidei
adhaerentium^w, quoniam, sicut non obest^x filio, cum
solus pater dicitur^y lucem inaccessibilem habitare, ita 110
non obsit^z patri, cum sapientia^a, quae^b est filius,
gyrum^c caeli sola dicitur circumire^d. Pater itaque, cum
sit invisibilis et ingenitus, in filio visum^e f apostoli
testimonio comprobatur, et^g filio a se inenarrabiliter
<VD38, f. 46ra> genito mansisse ac requievisse 115
monstratur, ipso filio in <I83, f. 50rb> propheta
loquente: Qui genuit me, requievit in tabernaculo

96 h Vor Non Rubrik | i sine VD38; SG670; P102; BII13; S105 sine korr. aus in V630; Bcan4 | j luce inaccessibili] lucem inaccessibilem V630; VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105
97 k ibi P102 **98** l indubitali SG670 **102** m lucem habitat inaccessibilem] luce habitat inaccessibile O93 **103** n am Rande divisam VD38 **104** o quodam am Rande vel quonam V630; quodam VD38; quodnam Bcan4; quo P102; BII13 **105** p idem korr. aus id est V630 | q stans SG670; S105; stat korr. aus astant BII13 **106** r beoto O93 | s si] Sed nec SG670; S105 **107** t secundum eos fehlt SG670; E97; S105 | u eos korr. aus ut V630; eos SG670; E97; S105; ut] quod ait VD38; P102; BII13 | v solus] solus suis korr. aus solus SG670 **109** w am Rande coniungentium VD38 | x am Rande nocet VD38 **110** y am Rande N SG670 **111** z obest I83; SG670; Bcan4; S105 | a sapientiam V630; sapientia korr. aus sapientiam N442; VD38 | b qui V630; VD38 **112** c am Rande circuitum VD38 | d circuire SG670; S105 **113** e visus korr. aus visum V630; visus VD38; SG670; P102; BII13; S105 | f visum apostoli testimonio comprobatur et filio a se fehlt E97 **114** g et] et in SG670; S105

<V630, f. 25vb> meo. Et in evangelio: Pater^h in me
 manens facit opera haec. Et: Deum nemo vidit
 120 <SG670, p. 74a> umquam, nisi unigenitus filius, qui
 est in sinu patris. Si in sinu patris erat filius ab
 initioⁱ et ex corde patris verbum bonum eructuatus^j
 est, quomodo non^k ^l in^m cordeⁿ paterno consistens
 lucem cum^o eodem inaccessibilem^p habitasse^q
 125 credendus^r est? Numquid pater absque ulla^s ^t luce in
 filio potuit commanere aut in tabernaculo filii sine
 eadem^u potuit requiescere, cum idem filius candor sit
 aeternae lucis et^v speculum^w sine macula deitatis,
 quam Salomon^x super^y salutem suam dilexisse^z
 130 <BII13, f. 42rb> in^a se dicit, in cuius speciem^b
 semper delectare^c gestivit^d: Super salutem et speciem,
 inquit, dilexi^e illam, et pro luce proposui habere eam,
 quoniam inexstinguibile est lumen eius. Hanc igitur
 lucem David propheta desiderans^f anxius^g proclamat^h
 135 dicens: Emitte lucem tuam et veritatem tuam. Et
 iterum: In lumine tuo videbimus lumen. Inⁱ huius
 igitur^j <Bcan4, f. 49r> luminis claritatem^k filius
 seipsum in monte <I83, f. 50va> <VD38, f. 46rb>
 tribus discipulis praeostendit, qui <SG670, p. 74b>
 140 metu^l mortis perterriti^m prostratiqueⁿ in faciem, finem^o

118 h Pater in me manens facit opera haec *fehlt* P102 **122** i
 initio et *korr. aus initio* O93 | j eructuatum I83; SG670; Bcan4;
 E97; S105; eructatus VD38; P102; BII13 **123** k non *fehlt*
 VD38; | l non in corde paterno consistens lucem cum eodem] in
 corde (corde *korr. aus corde* S105) paterno consistens non cum
 eodem lucem SG670; S105 | m in *fehlt* V630; E97 | n corde *korr.*
aus corde S105 **124** o cum eodem inaccessibilem] inaccessibilem
 cum eodem S105 | p inaccessibile I83 | q habitasset P102 **125** r
 credendum Bcan4 | s illa SG670; S105 | t ulla luce] ullam lucem
 O93; N442 **127** u eodem Bcan4 **128** v et] et in Bcan4 | w *am*
Rande lumen VD38 **129** x salomon SG670 | y super *korr. aus*
 per V630 | z dilexisse in] dilexisse *korr. aus dilexisse in* Bcan4
130 a in *fehlt* VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105 | b specie
 VD38; SG670; P102; BII13; S105 **131** c delectari SG670; S105
 d *am Rande* concupivit VD38 **132** e dilexit Bcan4 **134** f
 desiderans SG670 | g *am Rande* valde concupiscens VD38 | h
 proclamabat SG670; S105 **136** i In huius] Cuius SG670; S105
137 j igitur luminis] luminis igitur BII13 | k claritate SG670;
 E97; S105; claritate *korr. aus claritatem* BII13 **140** l *am Rande*
 timore VD38 | m perterriti prostratique in faciem *korr. aus*
 perterriti SG670 | n *am Rande* proiecti VD38 | o finem sibi vitae]
 sibi vitae finem *korr. aus sibi vitae* V630

sibi^p <E97, f. 26va> vitae adesse senserunt. Hanc,
inquam^q, lucem in se fuisse demonstrans^r filius
proclamabat, et ut in eadem incederent, discipulos
<S105, f. 31r> praemonebat: Dum lucem habetis,
inquit, ambulate in lucem^s. Et iterum: Ego sum lux 145
huius mundi. Qui sequitur me, non ambulabit^t in
tenebris, sed habebit lumen vitae aeternae. Et
evangelista: Erat lux vera, ait^u, quae illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum. Si haec^v lux,
quae credentibus promittitur, in filio esse probatur et^w 150
^x cum aeterno aeterna esse dicitur, quomodo a vobis^y
inaccessibili luce patris filius^z separatur? Si enim
filius deus^a verus et vita aeterna est, sine dubio in
hac luce simul cum patre habitare credendum^b est,
quam nullus modo nostri^c hoc^d mortali corpore 155
constitutus potest aliquatenus <N442, f. 25va>
contueri^e f. Sed dum^g apparuerit, tunc vere^h illum
videbit sicuti est, qui eius conspectibus dignus
<BII13, f. 42va> fuerit coaptariⁱ, et non sicut
<SG670, p. 75a> Moyses ceterique prophetae per^j 160
enigmata et <I83, f. 50vb> figuram^k, sed ipsam
veraciter in filio secundum apostolum, contuebitur^l
deitatis imaginem. Nam^m si huncⁿ eundemque <VD38,
f. 46va> prophetae testimonio^o subsequentem^p sereno
mentis intuitu investigare volueris, inuenies filium non 165

141 p sibi vitae] vitę sibi SG670 142 q am Rande dico VD38 | r
demonstrans I83 145 s luce VD38; SG670; P102; BIII3; S105
146 t ambulat I83; Bcan4; P102 148 u ait fehlt I83; SG670;
Bcan4; S105 149 v haec korr. aus hac V630 150 w ut N442
151 x et cum aeterno aeterna esse dicitur, quomodo a vobis
inaccessibili luce patris filius separatur? fehlt VD38; P102;
BIII3 | y vobis] vobis ab SG670; S105 152 z filius fehlt I83;
SG670; Bcan4; S105 153 a dei SG670; S105 154 b credendus
V630; VD38; SG670; E97; P102; BIII3; S105; credendus korr.
aus credendum N442 155 c nostro korr. aus nostri N442;
nostrum korr. aus nostri V630; nostrum I83; Bcan4; nostri]
nostrum in SG670; nostri in S105 | d hac O93 157 e am Rande
videre VD38 | f contineri Bcan4 | g cum SG670; S105 | h vero,
interlinear e SG670 159 i am Rande presentari VD38 160 j am
Rande per obscuras et confusas similitudines VD38 161 k
figuras SG670; S105 162 l am Rande videbit VD38 163 m Nam
korr. aus Num SG670 | n hunc eundemque] hoc idemque VD38;
P102; BIII3 164 o testimonium VD38; P102; BIII3 | p
subsequente V630; VD38; E97; P102; subsequenter SG670;
S105; subsequenti BIII3

posse^q ab hac luce patris penitus^r separari^s, quoniam cum solum filium dixerit in terra cum hominibus conversatum, patrem ab illo non^t fieri alienum. Si testimonium enim hominum^u accipimus^v, testimonium
 170 dei maius est, quoniam^w hoc est testimonium dei, quod maius est, quia testificatus est de filio suo. Qui credit in filium dei, habet^x testimonium <V630, f. 26ra> dei^y in se, qui non credit^z filio, mendacem facit eum, quoniam^a non credit in testimonio, quod
 175 testificatus est deus^b de filio^c. Et hoc est^d testimonium, quoniam^e vitam aeternam dedit nobis deus, et haec vita in filio eius^f. Qui habet filium, habet vitam^g, qui non habet filium dei, non habet vitam. Haec scribo vobis, ut sciatis, quoniam vitam
 180 habebitis^h aeternam, qui creditis in nomine filii dei. <O93, f. 8rb> Et haec est fiducia, quam habemus ad eum, quia, quodcumque petierimus secundum <I83, f. 51ra> <SG670, p. 75b> voluntatem eius, audit nos, et scimus, quiaⁱ audit^j nos, quicquid^k petierimus, <BII13, f. 42vb>
 185 scimus, quoniam habemus petitiones, quas^l postulamus ab eo. Qui scit^m fratrem suum peccare peccatum <E97, f. 26vb> non ad mortem, petat, et dabitur ei vitaⁿ peccanti non ad mortem. Est^o <VD38, f. 46vb> peccatum^p ad mortem, non pro illo dico, ut

166 q posse] per se *korr. aus* perose *SG670*; perose *S105* | r *am Rande* omnimodo *VD38* | s separare *I83* **168** t non] non dixit *korr. aus* non *SG670* **169** u hominum accipimus] accipimus hominum *E97* | v accepimus *I83*; *P102* **170** w Quod *Bcan4* **172** x habet testimonium dei in se, qui non credit filio, mendacem facit eum, quoniam non credit in testimonio *fehlt SG670* **173** y dei in se, qui non credit filio, mendacem facit eum, quoniam non credit in testimonio *fehlt S105* | z credit] credit in *V630*; credit *korr. aus* credit in *N442* **174** a quia *korr. aus* qui *V630*; qui *I83*; *Bcan4*; quia *VD38*; *P102*; *BIII3* **175** b deus *fehlt SG670*; *S105* | c filio] filio suo *V630* | d est testimonium] testimonium est *N442*; *I83*; *VD38*; *Bcan4*; *P102*; *BIII3* **176** e quoniam *fehlt I83*; *Bcan4*; et *SG670*; *S105* **177** f eius] eius est *SG670*; *S105* **178** g vitam qui non habet filium dei non habet vitam *korr. aus* vitam *O93* **180** h habebitis aeternam] aeternam habebitis *I83*; *VD38*; *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *BIII3*; *S105* **184** i quia *korr. aus* qui *O93* | j audi *VD38* | k quicquid] si quid *E97* **185** l quas *korr. aus* qua *O93* **186** m scit **188** n vitam *Bcan4* | o Et *I83* **189** p *am Rande* Peccatum ad mortem est perseverare in peccato usque ad mortem *VD38*

roget^q quis. Omnis iniquitas peccatum est, et est
 peccatum ad mortem. Scimus, quia omnis, qui natus
 est ex deo, non peccat, sed generatio dei conservat
 eum et malignus non tangit^r s eum. Scimus, quoniam^t
 ex deo sumus, et mundus totus in maligno positus
 est. Et scimus, quoniam filius dei venit et dedit nobis
 sensum^u, ut cognoscamus verum deum et simus^v in
 vero^w filio eius. Hic est verus deus et vita aeterna.

<S105, f. 31v> Haec, fratres, praedicate, haec
 omnibus nuntiate, vos vero invicem exhortamini,
 perfecti estote semperque gaudete, pacem autem
 sectamini^x in^y z omnes, et deus pacis et dilectionis
 erit vobiscum. Deo autem et patri <SG670, p. 76a>
 nostro gloria in saecula saeculorum. Amen.

Data^a VIII^b Kl. Aprilis Valente^c et Vetere vv. cc^d.
 consse^e.

O93, f. 8rb; V630, f. 26ra; N442, f. 25va; I83, f.
 51ra; VD38, f. 46vb; SG670, p. 75; Bcan4, f. 49r;
 E97, f. 26vb; P102; BII13, f. 42vb; S105, f. 31v

190 q rogetis P102 **193** r tangit *korr. aus* tangit BII13 | s tangit
 eum *korr. aus tangit* S105 | t quia I83; VD38; SG670; Bcan4;
 P102; BII13; S105 **196** u sensu O93 | v scimus VD38; BII13
197 w vero *korr. aus* suero P102 **201** x *am Rande* inmitamini
 VD38 | y *interlinear* circa VD38 | z in *fehlt* SG670; P102; S105
204 a Data VIII Kl. Aprilis Valente et Vetere vv. cc. cons.
fehlt V630; N442; E97 | b VIII Bcan4 | c valete VD38; BII13 | d
 claris SG670; aa. BII13 **205** e ss. VD38; P102; BII13

199–202 exhortamini...vobiscum] II Cor.XIII. 11. **202–203** Deo...
 saeculorum] Phil. IV. 20. **204–205** Data...cons] Nota consul. desumta
 ex. c. I. vitae Evar. in libr. pontific.